

RĪGAS POLITEHNISKĀ INSTITŪTA INŽENIERU NODAĻAS ABSOLVENTA MIHAILA KRIVOŠAPKINA (1888–1943) DZĪVES GĀJUMS UN PROFESIONĀLĀ DARBĪBA

TATJANA FEIGMANE*

Latvijas Krievu kultūras mantojuma institūts

LIENA IVONNA ŠERVINSKA

Latvijas Arhitektu savienība

Kopsavilkums. Rīdzinieks, Rīgas Politehniskā institūta (RPI) Inženieru nodaļas absolvents (1914) Mihails Krivošapkins pēc studijām strādāja par inženieri Krievijā, kur būvēja elevatorus. No 1920. gada līdz izsūtīšanai uz Sibīriju 1941. gadā dzīvoja Rīgā un bija vairāku Latvijas tiltu projektu autors, strādāja par inženieri Rīgas būvvaldē, bija Rīgas domes deputāts (1925–1934). Darbojās dažādās sabiedriskās organizācijās. Inženiera darbu turpina viņa pēcnācēji – mazbērni un mazmazbērni.

Atslēgas vārdi: Mihails Krivošapkins, Rīgas Politehniskā institūta absolventi, Latvijas inženieri.

M. Krivošapkina ģimene, bērnība un jaunība

Mihails Krivošapkins (*Михаил Кривошапкин*; 1888–1943) dzimis Rīgā 1888. gada 19. oktobrī¹. Viņa tēvs Dimitrijs Krivošapkins (*Димитрий Кривошапкин*; 1844–1906) dzimis Krievijā, Vologdas guberņā (tagad – Vologdas apgabals) krievu zemnieku ģimenē. Tēvs dienēja armijā un uzdienējās līdz feldfēbeļa dienesta pakāpei. D. Krivošapkins tika apbalvots ar IV pakāpes Sv. Jura krustu. 1875. gadā

¹ Rakstā datumi doti pēc Gregora kalendāra jeb jaunā stila.

* Korespondējošais autors.
E-pasts: t.feigmane@inbox.lv

viņš apprecējās ar zemnieci, Puikules pagastā dzimušo pareizticīgo latvieti Jevgeņiju Zaķi (Zakke) (1855–1942). Laulību ceremonija notika Jaunjelgavas Kristus Apskaidrošanas pareizticīgo baznīcā [1]. Drīz jaunā ģimene pārcēlās uz Rīgu.

Sievas Jevgeņijas brālis Andrejs Zaķis (Zakke; 1834–1899) bija pirmais latviešu izcelsmes pareizticīgo bīskaps, pazīstams kā Aleksandrs. 1883. gadā viņu iecēla par Ostrožskas bīskapu un Volīnijas eparhijas vikāru; no 1890. līdz 1893. gadam viņš bija Arhangeļskas un Holmogoru bīskaps, savu kalpošanu bīskaps Aleksandrs noslēdza kā Polockas-Vitebskas bīskaps [2].

Jevgeņijas un Dimitrija Krivošapkinu ģimenē bija pieci bērni: četras meitas un dēls.

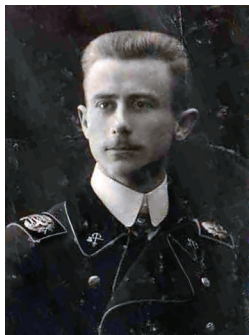
1. attēls. Krivošapkinu ģimene (1898). 1. rindā no kreisās: Aleksandra (1886–1955), vecāki Jevgeņija (1855–1942) un Dimitrijs (1844–1906) Krivošapkini, starp viņiem Mihails (1888–1943), Natālija (1892–1946); 2. rindā – Lidija (1878–1966), viņu radnieki, divi brāļi Podprugini no Vologdas un Marija (1880–1968) [3].

Aleksandra apprecējās ar arhitektu Vladimiru Šervinski (*Владимир Шервинский*; 1894–1975), Natālija pēc laulībām kļuva par Djakonovu, bet Lidija 1898. gadā salaulājās ar priesteri Jāni Krampi (1872–1945). Lidijas un Jāņa meita Vera Krampe (1907–1977) bija Operas dziedātāja. Arī trešā Krivošapkinu meita Marija apprecējās ar Vitebskas guberņas Kurilovskas ciema priesteri Adrianu Ņikiforovski (*Адриан Никифоровский*; 1875–1914) [4; 5].

1905. gadā ģimeni piemeklēja liela nelaime – pildot dienesta pienākumus ģimenes galva, kurš tolaik strādāja par inkasentu, kļuva par uzbrukuma upuri – tika sašauts un 1906. gadā slimnīcā mira.

Mihails Krivošapkins tajā laikā vēl apguva zināšanas Rīgas Aleksandra vīriešu ģimnāzijā, kuru viņš absolvēja 1908. gadā. Tajā pašā gadā M. Krivošapkins iestājās RPI Inženieru nodalā [6]. Studiju laikā, 1909. gada 9. februārī, M. Krivošapkins pievienojās krievu studentu korporācijai «*Fraternitas Arctica*» un 1909. gada 2. septembrī saņēma «krāsas», t. i., kļuva par korporācijas pilntiesīgu biedru jeb komiltoni. 1920. gadu sākumā viņš bija viens no minētās studentu korporācijas

filistru biedrības dibinātājiem. Zināms, ka 1938. un 1939. gadā M. Krivošapkins bija studentu korporācijas «*Fraternitas Arctica*» filistru biedrības priekšsēdētājs [7].

2. attēls. M. Krivošapkins (1908) [8].

3. attēls. Krievu studentu korporācija «*Fraternitas Arctica*», 1908./1909. mācību gadā. No kreisās: Stepans Zaverņajevs (*Степан Заверняев*), Pjotrs Vinogradovs (*Петр Виноградов*), Mihails Krivošapkins, oldermanis Nikolajs fon Essens (*Николай фон Эссен*), Ivans Lasmans (*Иван Лассман*), Fridrihs Lēsmans (*Фридрих Леесман*) [9].

Mihails Krivošapkins jau studiju laikā sāka praktizēties inženiera amatā. Savas karjeras sākumu viņš apraksta šādi: «1911. gada vasarā strādāju Valmieras šaursliežu dzelzceļa akciju sabiedrībā par praktikantu Inčukalna–Jaunpiebalgas–Vecpiebalgas–Smiltenes līnijas izpētē un projekta izstrādē, vēlāk arī dzelzceļa līnijas uzstādīšanā, biju punktu iezīmētājs – nivēlētājs. 1912. gada vasarā strādāju par praktikantu Saratovā, vēlāk biju darbu vadītājs šīs pilsētas kanalizācijas izbūvē. 1913. gada vasarā strādāju Rīgā firmā «*Karl Kalt*» par darbu vadītāju Rīgas pilsētas kanalizācijas būvē un tilta pāri pilsētas kanālam Kr. Barona ielā mūra velves pārbūvē» [10].

4. attēls. M. Krivošapkins strādā ar nivelieri Jaunpiebalgā (1911) [11].

1914. gadā M. Krivošapkins pabeidza studijas RPI Inženieru nodaļā ar izcilību un ieguva būvinženiera grādu. Diplomprojekta temats bija «Двухшарнирная арка с затяжкой через реку Оку в Нижнем Новгороде» («Divšarnīru arka ar savilci pāri Okas upei Nižņijnovgorodā»).

M. Krivošapkina darbs Krievijā (1914–1920)

1914. gada 5. jūnijā izdotā diploma kopijā rakstīts, ka «Mihailam Krivošapkinam ir piešķirtas tiesības veikt visu veidu celtniecības darbus un izstrādāt visu veidu ēku un būvju projektus; stājoties valsts dienestā pilnas slodzes amatam attiecīgajā specialitātē» [12].

1914. gadā bija vēl viens nozīmīgs notikums M. Krivošapkina dzīvē – 22. maijā viņš apprecējās ar Valsts padomnieka meitu Ņinu Šervinsku (Нина Шервинская; 1892–1942). Ņinas tēvs – Maksims (arī – Makss) Šervinskis (Максим Шервинский; 1859–1909) – bija arhitekts, viens no jūgendstila aizsācējiem Rīgā. Viņš līdzās arhitekta darbam bija arī pedagogs un Rīgas vācu Amatniecības skolas direktors.

Mihails un Ņina pirms kāzām draudzējās astoņus gadus. Ģimnāzists Mihails iepazinās ar Ņinu, pateicoties mātai Aleksandrai, kura mācījās kopā ar Ņinu Lomonosova ģimnāzijā. Ņina un Mihails Krivošapkini laimīgi nodzīvoja laulībā 27 gadus.

5. attēls.

Ņina un Mihails Krivošapkini
(1914) [13].

Savā biogrāfijā M. Krivošapkins rakstīja: «Pēc Politehniskā institūta beigšanas tiku uzaicināts palikt Tiltu katedrā sagatavoties zinātniskam darbam; piedāvājumu izteica Tiltu katedras vadītājs un dekāns profesors Vodzinskis. Pasaules karš, kas īstā brīdī pēc institūta beigšanas bija iestājies, atņēma iespēju pieņemt šo profesora aicinājumu» [14].

Meklējot darbu, M. Krivošapkins un viņa jaunā sieva devās uz Krievijas impērijas galvaspilsētu Sanktpēterburgu.

Pēc RPI direktora Voldemāra Knīrīma rekomendācijas M. Krivošapkins stājās darbā vācu uzņēmumā «*Philip Holtzman & Co*», kas nodarbojās ar pazemes un virszemes inženierdarbiem. Taču, kad sākās Pirmais pasaules karš, uzņēmumu likvidēja, un inženieris bija spiests meklēt jaunu darba vietu.

Savā autobiogrāfijā M. Krivošapkins rakstīja, ka 1914. gada 5. augustā viņš iestājās dienestā Krievijas Valsts Bankas elevatoru būvju nodaļā par inženieri dzelzsbetona augstbūvju konstrukciju un dzelzs tiltu projektēšanā. 1915. gadā viņš vadīja elevatora būves darbus Borisoglebskā, Tambovas guberņā. Tur tika uzcelta 32 metrus augsta dzelzsbetona mašīnu un silosa ēka ar 12 metrus augstu koka piebūvi; ķieģeļu ēka mašīnām ar 45 metrus augstu ķieģeļu skursteni; divstāvu un vienkārtu mūra ēkas; pieveddzelzceļš un bruģis. Būvju izmaksas bija aptuveni miljons zelta rubļu.

1916. gadā M. Krivošapkins vadīja elevatora būves darbus pie Altatas stacijas Samaras guberņā (tagad – Saratovas apgabals). Tur tika paveikti šādi darbi: uzcelta 24 metrus augsta dzelzsbetona mašīnu un silosa ēka ar 12 metrus augstu koka silosa piebūvi; uzcelta vienkārtu mūra ēka; uzbūvētas saimniecības būves, pieveddzelzceļš, dzelzsbetona tilts. Būvju kopējā izmaksa bija ap 500 000 zelta rubļu.

6. attēls. Elevatora celtniecība Altatā (1916) [15].

1918. gadā M. Krivošapkins vadīja elevatora būvi Atkarskā Saratovas guberņā un vienlaikus arī Petrovskā elevatora mašīnu montēšanu. No 1919. līdz 1920. gadam viņš vadīja Saratovas elevatoru būvju rajona tehnisko nodaļu un pārzināja jaunbūves un remonta darbus Saratovas guberņas pārtikas nodaļā.

1920. gada septembrī M. Krivošapkins ar ģimeni atstāja padomju Krieviju un atgriezās savā dzimtenē Latvijā. Krievijā ģimenē piedzima divi bērni: Boriss (1916–1990) un Ksenija (1917–1918). Latvijā piedzima jaunākie bērni: Vladimirs (1923–1942) un Natālija (1931).

Inženiera darbība Latvijā

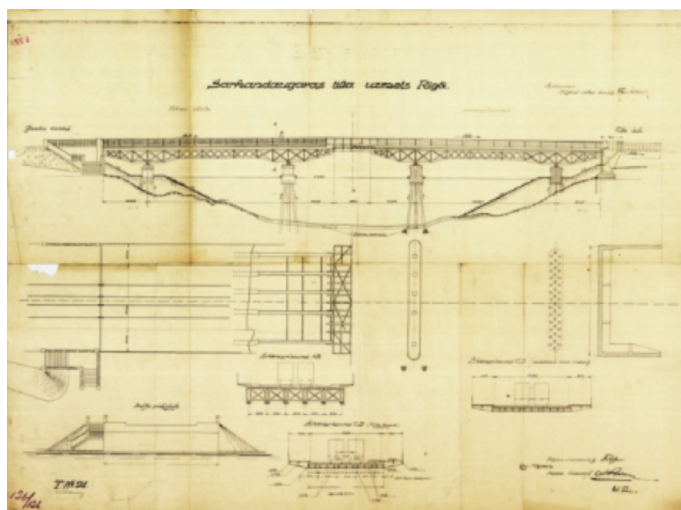
1920. gada 1. oktobrī M. Krivošapkins sāka strādāt Latvijas Satiksmes ministrijas Ceļu un būvju virsvaldes Tiltu nodaļā par vecāko inženieri. Savā autobiogrāfijā M. Krivošapkins aprakstīja situāciju šādi: «Ar Ceļu un būvju virsvaldes likvidēšanu 1. aprīlī 1921. g. paliku reorganizētā Šoseju un zemesceļu valdē par tiltu inženieri» [16].

1922. gada janvārī M. Krivošapkins pārraudzīja Rīgas vecā dzelzs tilta apsekošanas un pilnveidošanas darbus.

Kopā ar RPI absolventu (1911), Latvijas Universitātes mācībspēku inženieri Pāvilu Pāvilānu (1883–1956) tika izstrādātas vairākas versijas tilta projektam pār Lielupi.

1923. gadā Ventspilī pēc M. Krivošapkina projekta pār Ventas upi tika uzcelts pontona tilts. To atklāja 1923. gada 21. oktobrī [17]. Pontonu tiltu cēla būvuzņēmējs E. Bauls. Koka tilts bija 174,6 metrus garš un 8,5 metrus plats un kalpoja līdz 1964. gadam, kad uzcēla jauno dzelzsbetona tiltu. Lai netraucētu kuģu satiksmi, tilts bija pagriežams. Tiltā tika izmaksāta ap 50 000 latu.

1929. gadā pēc M. Krivošapkina projekta Rīgā tika uzbūvēts dzelzsbetona tilts pār Sarkandaugavu. Kopumā inženieris piedalījās vairāk nekā 100 dažāda izmēra tiltu projektēšanā [18].

7. attēls. Dzelzsbetona tilta projekts pār Sarkandaugavas atteku (20. gadsimta 20. gadi) [19].

1923. gadā M. Krivošapkins kopā ar sievas brāli arhitektu Vladimiru Šervinski nodibināja privātu projektu kantori, kurā viņu vadībā tika izstrādāti daudzi projekti, tajā skaitā Krievu drāmas teātra pārbūves projekts, Ainažu četrklašu sākumskolas un daudzu privātu ēku pārbūves projekti, vēl nepabeigtās Rīgas Svētā Jāņa Kristītāja pareizticīgo baznīcas un daudzu citu objektu konstrukciju izpēte [20]. Kantoris veiksmīgi darbojās līdz 1940. gadam [21].

Jau 1925. gadā M. Krivošapkins piedāvāja uzbūvēt iekaramo tiltu pāri Daugavai, paredzot to 610 metru garu ar diviem 43 metrus augstiem dzelzs konstrukciju torņiem. To inženieris paredzēja starp Kr. Valdemāra ielu un Āgenskalna tvaikonīšu pietātni. Priekšlikums, acīmredzot, bija pārags, un būvvalde to nepieņēma [22].

No 1924. līdz 1941. gadam M. Krivošapkins strādāja Rīgas domes būvvaldē. Viņš bija pilsētas būvinženieris un Revīzijas komitejas loceklis. Inženiera pienākums bija pārraudzīt būvdarbu gaitu un esošo tiltu stāvokli.

Viena no aktuālākajām pilsētas saimniecības problēmām bija sakars starp abiem Daugavas krastiem. 19. gadsimta beigās bija uzcelts pontona tilts, un 20. gadsimta sākumā uz tā tika uzbūvēts zirgu dzelzceļš. Pirmā pasaules kara laikā mēģinājums evakuēt tiltu neizdevās, jo vētra to izmeta krastā. Tā vietā tika uzcelts Lībekas tilts no koka kopnēm, bet 1924. gadā tas tika nopostīts pavasara palos [23], līdz ar to Rīgas pilsētas varas galvenais uzdevums bija jauna pontona tilta būvniecība pār Daugavu.

8. attēls. Pontonu tilta būvniecība Rīgā (1931) [24].

9. attēls. Pontonu tilts Rīgā (20. gadsimta 30. gadi) [25].

Tilta būvniecības uzraudzība tika uzticēta pilsētas inženierim M. Krivošapkinam. Tiltu atklāja 1931. gadā, un tas atradās aptuveni tagadējā Akmens tilta vietā. Pēc M. Krivošapkina ierosinājuma uz tilta tika novietotas tramvaju sliedes divos virzienos. Tika uzklāti trotuāri gājējiem, ierīkots elektriskais apgaismojums. Otrā pasaules kara laikā tilts tika iznīcināts.

No 1924. līdz 1940. gadam M. Krivošapkins apvienoja inženiera pienākumus ar pedagoga darbu (vakaros) Rīgas pilsētas amatnieku skolā un tehnikumā, Gaiziņa ielā 4, kur viņš lasīja lekcijas par tiltu būvniecību un zemes un ceļu darbu veikšanu [26].

Par M. Krivošapkina nopelniem un inženiera darbību liecina fakts, ka par viņu ir publicētas ziņas biogrāfiskajā rokasgrāmatā «Es viņu pazīstu». Tajā ir atzīmēts, ka M. Krivošapkins bijis Rīgas būvvaldes Celtniecības daļas tiltu nozares vadītājs, projektējis tiltu pār Ventas upi Ventspilī, pontona tiltu Rīgā, tiltu pār Sarkandaugavu u. c. [27].

M. Krivošapkina sabiedriskā un politiskā darbība Latvijā

M. Krivošapkins Latvijā bija pazīstams ne tikai kā talantīgs inženieris, bet arī vairāku krievu sabiedrisko organizāciju nenogurstošs dalībnieks.

Jau 1920. gadu sākumā M. Krivošapkins pievienojās tajā laikā ietekmīgākajām krievu organizācijām: Krievu nacionālajai savienībai Latvijā un Krievu nacionālajai apvienībai Latvijā, un šīs organizācijas arī izvirzīja viņu Rīgas domē un Saeimā. Viņam uzticēja Krievu nacionālās apvienības Latvijā Vēlēšanu komitejas priekšsēdētāja pienākumus.

Inženieris M. Krivošapkins piedalījās vēlēšanās 2., 3. un 4. Saeimā. 1925. gadā viņa kandidatūra vēlēšanās tika izvirzīta no «Pareizticīgo vēlētāju un krievu apvienoto organizāciju bloka kandidātu» saraksta, kura priekšgalā bija Latvijas pareizticīgo baznīcas arhibīskaps Jānis Pommers (1876–1934). Tā bija M. Krivošapkina pirmā politiskā pieredze. M. Krivošapkins Saeimā ievēlēts netika [28]. 3. un 4. Saeimas vēlēšanās 1928. un 1931. gadā M. Krivošapkins palika uzticīgs politiskajam kursam, ko viņš bija izvēlējis [29; 30]. Tiesa, saraksta nosaukums, laika gaitā nedaudz mainījās un M. Krivošapkins kandidēja no «Pareizticīgo un vecticībnieku vēlētāju un apvienoto krievu organizāciju kandidātu» saraksta. 1928. gadā M. Krivošapkins jau bija pieredzējis Rīgas domes domnieks, un viņam nebija īpašas vēlmes kļūt par Saeimas deputātu.

M. Krivošapkins bija cieši saistīts ar Rīgas domi. Viņš bija inženieris, tāpēc saimnieciskās darbības un pilsētas saimniecības uzlabošanas darbi bija viņam tuvāki nekā politika.

Pirmo reizi M. Krivošapkins tika ievēlēts par Rīgas domes deputātu 1925. gada februārī kopā ar arhitektu, RPI Arhitektūras nodaļas absolventu (1904) Pjotru Ladiginu (*Петр Ладыгин*; 1879–?). 1928. gadā M. Krivošapkins atkārtoja savu panākumu vēlēšanās. No «Krievu organizāciju» saraksta domē tika ievēlēts arī trešais kandidāts Boriss Šalfejevs (*Борис Шалфеев*; 1891–1935). 1931. gadā M. Krivošapkins atkal tika ievēlēts Rīgas domē. Bet par viņa kolēģi P. Ladigina vietā kļuva Kirils Jankovičs (*Кирил Янкович*; 1858–1939) [31].

Rīgas Politehniskā
institūta Inženieru
nodaļas absolventa
Mihaila
Krivošapkina
(1888–1943)
dzīves gājums
profesionālā
darbībā

10. attēls. M. Krivošapkins
(20. gadsimta 30. gadi) [32].

No 1924. līdz 1940. gadam M. Krivošapkins bija Krievu nacionālās apvienības Latvijā (kopš 1939. gada – Rīgas Krievu biedrības) biedrs un atkārtoti tika ievēlēts par valdes locekli [33].

Pēc datiem par 1938. gadu, M. Krivošapkins bija Krievu nacionālās apvienības valdes loceklis, studentu korporācijas «*Fraternitas Arctica*» filistru biedrības priekšsēdētājs, Krievu inženieru biedrības priekšsēdētāja vietnieks, «Rīgas labdarības biedrības nabadzīgu krievu palīdzībai» valdes loceklis, «Krievu teātra Latvijā draugu biedrības» valdes sekretārs, krievu vingrošanas biedrības «*Сокол*» («Sokol») vecākais [34], kā arī darbojās vairākās citās sabiedriskās organizācijās, to skaitā bija Akadēmiskās izglītības veicināšanas biedrībā. Būdams Rīgas domes deputāts, viņš finansiāli atbalstīja Krievu Universitātes zinātņu institūtu, veicinot subsīdiju piešķiršanu [35].

Kopš 1930. gada M. Krivošapkins bija Krievu vingrošanas biedrības «*Сокол*» («Sokol») biedrs [36], kas ir zināma ar labējiem, monarhistiskiem uzskatiem. 1933. gadā organizācija sadalījās, izveidojot «*Русский сокол*» («Russkij sokol») un «*Русская сокольня*» («Russkaja sokolnja»). 1936. gadā valsts struktūru spiediena rezultātā šīs divas organizācijas tika apvienotas. Vadītāja pienākumi tika uzticēti M. Krivošapkinam, kurš, strādājot pilsētas pārvaldē, kā arī piedaloties citu biedrību darbā, šo pienākumu izpildīja tikai formāli. 1939. gadā inženieris minēto vingrošanas biedrību pameta.

M. Krivošapkins apmeklēja arī koncertus, tostarp 1934. gada nogalē Rīga klausījās pazīstamo krievu operdziedātāju Fjodoru Šaļapinu (*Фёдор Шаляпин*; 1873–1938) un tikās ar viņu Krievu teātra draugu biedrībā.

11. attēls. Fjodors Šaļapins ar rīdziniekiem Krievu teātra draugu biedrībā. 1. rindā no kreisās: pirmais – M. Krivošapkins; ceturtais – F. Šaļapins (1934) [37].

1941. gadā no janvāra līdz maijam M. Krivošapkins strādāja par vecāko inženieri Rīgas pilsētas Izpildkomitejas Plānošanas komitejā. No maija līdz viņa apcietināšanas dienai 1941. gada 14. jūnijā viņš bija Ķieģeļu tresta galvenais inženieris un kapitālbūvniecības vadītājs [38].

Brīvdienas un vasaru ģimene (laulātie un trīs bērni) pavadīja Jaunogrē, kur pašu spēkiem uzbūvēja koka divstāvu vasarnīcu pēc Vladimira Šervinska projekta.

Pēc M. Krivošapkina meitas Natālijas atmiņām, tēvs pievērsa lielu uzmanību bērniem. M. Krivošapkins nebija vienaldzīgs pret zīmēšanu un gleznošanu, ko viņš mācīja saviem bērniem, mācīja viņus būt par godīgiem, strādīgiem un godprātīgiem cilvēkiem.

M. Krivošapkina mūža noslēgums un dzimtas turpinātāji

1941. gada 14. jūnijs bija liktenīga diena M. Krivošapkinam un viņa ģimenei. Šajā dienā Krivošapkinu dzīvoklī, līdzīgi kā daudzu citu Latvijas iedzīvotāju dzīvokļos un mājās, ielauzās neaicināti viesi *НКВД* (*НКВД*)² formās. Vladimirs Šervinskis kļuva par netīšu liecinieku šim notikumam, un viņa atmiņas labi raksturo situāciju: «13. jūnija vakarā visi pamanīja, ka pilsētas krustojumos bija daudz lielo kravas automobiļu. .. Un tikai 14. jūnijā no rīta viss izskaidrojās, vairs nebija runa par baumām. Bija skaidrs, ka notiek masveidīga cilvēku apcietināšana. Rīga aplusa, visi

² *НКВД* – Народный комиссариат внутренних дел; Iekšlietu Tautas komisariāts, Padomju Savienības drošības iestāde

gāja drūmi kā ēnas, un vakarā mūsu dzīvoklī atskanēja tālruņa zvans. Miša (Mihails Krivošapkins) paprasīja nekavējoties atnest viņa čemodānu, kas kaut kādu iemeslu dēļ bija pie mums, kā arī virves, lai sasietu mantas. Viss bija skaidrs, ka ielauzās arī pie viņiem. Mēs paņēmām čemodānu, ielikām dažas virves, un steidzīgi devāmies uz Šķūņu ielu. Dzīvoklī bija pilnīgs haoss, bija piepildīti maisi, apkārt mētājās dažādas lietas un ēdamistabā bija trīs vīri, kas sēdēja pie galda, kaut ko rakstīja, un milicis, kurš stāvēja pie durvīm. Izrādījās, ka «viesi» bija ieradušies viņa dzīvoklī naktī, bet Rīgā bija tikai Borja (vecākais Krivošapkina dēls), un «viesi» devās pa visām istabām un teica, ka meklē kādus, un pēc tam aizgāja. Redzot, ka tēvoča Mišas (tā Šervinsku ģimenē sauca Mihailu Krivošapkinu) nav, viņi aizbrauca uz Ogri, bet ieradās tur tad, kad tēvocim Mišam jau bija izdevies aizbraukt uz Rīgu. «Nekas», viņi teica, «paņemsim ģimeni, un viņš par to uzzinās un atnāks», un, kad tēvocis Miša ieradās dzīvoklī pilsētā, viņu tur jau gaidīja. Ņina (Mihaila Krivošapkina laulātā) šaudījās no istabas uz istabu, no skapja līdz skapim, nezinot, ko ņemt, ko likt, un ik pa laikam ķēra pilnīgi nevajadzīgas mantas, jo viņiem bija atvēlētas tikai divas stundas, un bagāžas apjoms bija ļoti ierobežots. Es aizskrēju pēc virvēm pie Pankratoviem, kuri dzīvoja Mazajā Kalēju ielā. Līdz noteiktajam laikam viss bija gatavs. Mēs cieši apskāvāmies, bet mēs nezinājām, ka mēs redzam Mišu, Ņinu un Volodečku pēdējo reizi» [39].

M. Krivošapkins tika deportēts uz Usoļlagu Molotovas apgabalā (tagad – Permas reģions), bet ģimene tika nosūtīta uz Tomskas apgabalu. Galvenais M. Krivošapkina apcietināšanas un deportācijas iemesls bija viņa dalība Krievu vingrošanas biedrībā «Сokol» («Sokol»), īpaši vadītāja amats tajā no 1934. līdz 1939. gadam. 1942. gada 23. martā pieņemtajā apsūdzības slēdzienā tika ierosināts nosūtīt lietu PSRS³ НКВД (NKVD) īpašajai sanāksmei un piespriest kā augstāko sodu – «nāvēssodu nošaujot» [40].

Īpašā sanāksme M. Krivošapkina lietu izskatīja tikai 1942. gada 4. novembrī. Spriedums bija šāds: «Par piedalīšanos kontrrevolucionārajā fašistiskajā organizācijā Mihailu Krivošapkinu ieslodzīt labošanas darbu nometnē uz 10 gadiem, skaitot no 1941. gada 14. jūnija» [41].

Inženiera un sabiedriskā darbinieka M. Krivošapkina veselība jau bija neatgriezeniski iedragāta. 1943. gada 6. aprīlī viņš devās mūžībā [42].

Palikuši uz dzīvi Sibīrijā, Boriss un Natālija pēc atgriešanās Latvijā turpināja tēva inženiera darbu. M. Krivošapkina mazmeitas ir RPI absolventes: Liēna Ivonna Šervinska (Borisa meita) ir sertificēta praktizējoša arhitekta savukārt Vita Gudkova (Natālijas meita) beigusi RPI, kā būvinženiere. Inženiera M. Krivošapkina mazmazbērni mācās Rīgas Celtniecības koledžā – Dāvis Sprīzītis par būvnieku un Dita Sprīzīte par arhitekti.

³ PSRS – Padomju Sociālistisko Republiku Savienība

AVOTU UN LITERATŪRAS SARAKSTS

- [1] Jaunjelgavas Kristus Apskaidrošanas pareizticīgo baznīcas laulību reģistrs, 1898. gads. Latvijas Nacionāla arhīva Latvijas Valsts vēstures arhīvs (turpmāk – LNA LVVA) 232. f., 2. apr., 133. l., 14. lp.
- [2] Aleksandr, Mitropolit Rizhskij i vseja Latvii. Preosvjashhennejshij Aleksandr (Zakkis) – pervyj pravoslavnyj episkop-latish. Latvijskij pravoslavnyj hronograf. Vypusk 2. Rīga 2016, str. 5–18.
- [3] Krivošapkinu ģimene (1898). 1. rindā no kreisās: Aleksandra (1886–1955), Jevgeņja (1855–1942), Mihails (1888–1943), Dmitrijs (1844–1906), Nataļja (1892–1946); 2. rindā – Lidija (1878–1966), viņu radnieki, trīs brāļi Podprugini no Vologdas, Marija (1880–1968). Foto no Krivošapkinu dzimtas arhīva.
- [4] M. Krivošapkina autobiogrāfija. Krivošapkinu dzimtas arhīvs.
- [5] Tatjanas Upmanes (dzim. Šervinska) atmiņas. Šervinsku dzimtas arhīvs.
- [6] RPI studentu reģistrs. LNA LVVA 7175. f., 1. apr., 1908. l., 207. lp.
- [7] Russkij ezhegodnik na 1938 god, na 1939 god. Rīga: 1937–1938, str. 70, 73.
- [8] M. Krivošapkins (1908). Foto no Krivošapkinu dzimtas arhīva.
- [9] Krievu studentu korporācija «*Fraternitas Arctica*», 1908./1909. mācību gadā. No kreisās: Stepans Zaverņajevs (Степан Заверняев), Pjotrs Vinogradovs (Петр Виноградов), Mihails Krivošapkins, oldermanis Nikolajs fon Essens (Николай фон Эссен), Ivans Lasmans (Иван Лассман), Fridrihs Lēsmans (Фридрих Леесман). Foto no Krivošapkinu dzimtas arhīva.
- [10] M. Krivošapkina autobiogrāfija. Krivošapkinu dzimtas arhīvs.
- [11] M. Krivošapkips strādā ar nivelieri Jaunpiebalgā (1911). Foto no Krivošapkinu dzimtas arhīva. Foto no Krivošapkinu dzimtas arhīva.
- [12] Izraksts no M. Krivosapkina diploma. 1914. gads. Krivošapkinu dzimtas arhīvs.
- [13] Ņina un Mihails Krivošapkini (1914). Foto no Krivošapkinu dzimtas arhīva.
- [14] M. Krivošapkina autobiogrāfija. Krivošapkinu dzimtas arhīvs.
- [15] Elevatora celtniecība Altatā (1916). Foto no Krivošapkinu dzimtas arhīva.
- [16] M. Krivošapkina autobiogrāfija. Krivošapkinu dzimtas arhīvs.
- [17] Ventpils. Pontona tilts [tiešsaiste]. https://www.europeana.eu/portal/de/record/92085/lnb_zl_07158.html [skatīts: 10.03.2019].
- [18] M. Krivošapkina autobiogrāfija. Krivošapkinu dzimtas arhīvs.
- [19] Dzelzbetona tilta projekts pār Sarkandaugavas attekū. (20. gadsimta 20. gadi). Foto no Krivošapkinu dzimtas arhīva.
- [20] Vospominācija arhitekta V. M. Shervinskovo. Pravoslavije v Latvii. Sbornik statej pod redakcijej A. V. Gavrilina. Rīga: Filokālija, 2008, № 7, str. 112.
- [21] Pravoslavije v Latvii. Rīga: Institut filosofii i sociologii LU, 2014, Nr. 2 (11), str. 117.
- [22] Iekārama tilta projekts pār Daugavu Rīgā. Krivošapkinu dzimtas arhīvs.
- [23] Jumars. Beigtā «Libekas» tilta piemiņai. *Pūcesspiegēlis*, 1924. gada 12. aprīlis, Nr. 15, 5. lpp.

- [24] Pontonu tilta būvniecība Rīgā (1931). Foto no Krivošapkinu dzimtas arhīva.
- [25] Pontonu tilts Rīgā (20. gadsimta 30. gadi). Foto no Krivošapkinu dzimtas arhīva.
- [26] M. Krivošapkina skolotāja cenza lieta. LNA LVVA, 1632. f., 1. apr., 10966. l., 7.–13. lp.
- [27] Es viņu pazīstu: latviešu biogrāfiskā vārdnīca. Rīga: Biogrāfiska arhīva apgāds, 1939, 270. lpp.
- [28] Skujenieks M. Latvijas Republikas Saeimas vēlēšanas 1925. gadā. Rīga: Valsts Statistiskā pārvalde, 1926, 156. lpp.
- [29] Skujenieks M. Latvijas Republikas Saeimas vēlēšanas 1928. gadā. Rīga: Valsts Statistiskā pārvalde, 1929, 154. lpp.
- [30] Skujenieks M. Latvijas Republikas Saeimas vēlēšanas 1931. gadā. Rīga: Valsts Statistiskā pārvalde, 1932, 15. lpp.
- [31] Bulmerinks E. Rīgas Rīgas pilsētas domnieku vēlēšanas 28./29. martā 1931. g. Rīga, 1931, 30.–31. lpp.
- [32] M. Krivošapkins (20. gadsimta 30. gadi). Foto no Krivošapkinu dzimtas arhīva.
- [33] Latvijas krievu apvienības dokumenti. LNA LVVA 5645. f., 1. apr., 1.–8. l.
- [34] Russkij ezhegodnik na 1938 god. Rīga, 1937, str. 47–80.
- [35] Coja S. Russkij institut universitetskikh znaniy v mezhvojennoj Latvii. Russkij mir v Latvii. Arabazhinskije kursi. Almanah. Vip. XXXII. Rīga: izdanije onschestva Seminarium Hortus Humanitatis, 2013, str. 90–91, 151.
- [36] Krievu vingrošanas biedrības «Sokol» biedru saraksti. LNA LVVA, 3285. f., 1. apr. 32., 34. l.
- [37] Fjodors Šaļapins ar rīdziniekiem Krievu teātra draugu biedībā. 1. Rindā no kreisās: pirmais – M. Krivošapkins; ceturtais – F. Šaļapins (1934). Foto no Krivošapkinu dzimtas arhīva.
- [38] M. Krivošapkina autobiogrāfija. Krivošapkinu dzimtas arhīvs.
- [39] Vospominanija arhitekтора V. M. Shervinskovo. Pravoslavije v Baltii. Rīga: Institut filosofii i sociologii. Rīga, 2014, № 2 (11). str. 121.
- [40] M. Krivošapkina lieta. LNA LVA, 1986. f., 2. apr., 8538. l., 31.–32. lp.
- [41] M. Krivošapkina lieta. LNA LVA, 1986. f., 2. apr., 8538. l., 22. lp.
- [42] Dokumenti par M. Krivošapkinu. LNA LVA, 1986. f., 2. apr., 8538. l., 2. lp

Rīgas Politehniskā
institūta Inženieru
nodalys absolventa
Mihaila
Krivošapkina
(1888–1943)
dzīves gājums
profesionālā
darbībā

TATJANA FEIGMANE, *Dr. hist.*, has been a teacher at schools and a lecturer at universities. She was the manager of the project «Latvian Russians». Her main academic interests include the history of Russians in Latvia, their schools, organisations etc.
Phone: +371 29517470
E-mail: t.feigmane@inbox.lv

LIENA IVONNA ŠERVINSKA, *Mg. arch.*, alumnus of RPI (1983) and is an architect and painter. She worked as a lecturer at Riga Building College (1987–1991), since 1991 holds private practice in architecture; designs mansions, public and industrial buildings, carries out reconstructions and renovations for apartments and designs interiors. Operates in Folk Art Studio «Kolorīts» (since 2009 – Folk Art Studio «Grīva»). Since 2010 had prepared seven one-man exhibitions.

Phone: +371 29148650

Tatjana Feigmane, Liēna Ivonna Šervinska

Life and Professional Activities of a Graduate of the Department of Engineering of Riga Polytechnic Institute Mikhail Krivoschapkin (1888–1943)

Rigan, the graduate of the Department of Engineering (1914) of Riga Polytechnic Institute (RPI) Mikhail Krivoschapkin, after studies worked as an engineer in Russia, where he built elevators. From 1920 until deportation to Siberia in 1941 he lived in Riga and was the author of several bridge projects in Latvia, worked as an engineer at Riga Construction Board, was a member of the Riga City Council (1925–1934). Worked in various public organizations. His engineer work is continued by his descendants – grandchildren and great-grandchildren.

Keywords: Mikhail Krivoschapkin, graduates of Riga Polytechnic Institute, Latvian engineers.

Татьяна Фейгмане, Лиена Ивонна Шервинска

Жизненный путь и профессиональная деятельность Михаила Кривошапкина (1888–1943), выпускника Инженерного отделения Рижского политехнического института

Рижанин, выпускник (1914) Инженерного отделения Рижского политехнического института (РПИ) Михаил Кривошапкин после учебы работал инженером в России, где строил элеваторы. С 1920 года до депортации в Сибирь в 1941 году он жил в Риге и был автором нескольких проектов мостов в Латвии, работал инженером в Рижской Стройуправе, был депутатом Рижской думы (1925–1934). Работал в различных общественных организациях. Деятельность инженера продолжают его потомки – внуки и правнуки.

Ключевые слова: Михаил Кривошапкин, выпускники Рижского политехнического института, инженеры Латвии.